

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Σχέδιο δράσης για τις λωρίδες αλληλεγγύης ΕΕ-Ουκρανίας με σκοπό τη διευκόλυνση των γεωργικών εξαγωγών και του διμερούς εμπορίου της Ουκρανίας με την ΕΕ»

[COM(2022) 217 final]

(2023/C 75/25)

Εισηγητής: ο κ. **Marcin NOWACKI**

Αίτηση γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 28.6.2022
Νομική βάση	Άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο τμήμα	Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές και κοινωνία των πληροφοριών
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	4.10.2022
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	26.10.2022
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	573
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	156/12/17

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) επισημαίνει ότι η απρόκλητη στρατιωτική επίθεση της Ρωσικής Ομοσπονδίας κατά της Ουκρανίας έχει οδηγήσει στην καταστροφή σημαντικών μέρους των υποδομών και στον αποκλεισμό των θαλάσσιων λιμένων και θαλάσσιων οδών, με αποτέλεσμα την κατάρρευση του εξωτερικού εμπορίου της Ουκρανίας. Συνεπώς, πρέπει να διερευνηθεί το ενδεχόμενο εναλλακτικών εμπορικών λωρίδων με τη χρήση των οδικών και των σιδηροδρομικών μεταφορών μεταξύ της ΕΕ και της Ουκρανίας.

1.2. Η ΕΟΚΕ καλεί τα κράτη μέλη, την Επιτροπή και το Συμβούλιο να λάβουν μέτρα για τη βελτίωση του εκτελωνισμού στα σημεία διέλευσης των συνόρων, τόσο αυξάνοντας τον αριθμό των υπαλλήλων όσο και ενισχύοντας τη συνεργασία μεταξύ των υπαλλήλων της ΕΕ και της Ουκρανίας. Τα μέτρα αυτά θα πρέπει να συνεχίσουν μια τάση που αναπτύσσεται ήδη σε ορισμένες χώρες της ΕΕ. Για παράδειγμα, η Πολωνία έχει ξεκινήσει τη λειτουργία ειδικών λωρίδων για την κυκλοφορία εμπορευμάτων στα σημεία διέλευσης των συνόρων Korczowa-Krakovets και Dorohusk-Yahodyn. Θα πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι υπάρχει ανάγκη συνεργασίας μεταξύ των χωρών της ΕΕ και της Ουκρανίας για τη βελτίωση του εκτελωνισμού, μεταξύ άλλων μέσω του ταυτόχρονου εκτελωνισμού από όλες τις αρμόδιες υπηρεσίες, με σεβασμό, παράλληλα, όλων των διαδικασιών τόσο των κρατών μελών της ΕΕ όσο και της Ουκρανίας.

1.3. Αξίζει να σημειωθεί ότι μία από τις πλέον πρόσφατες καίριες προσπάθειες για την αύξηση του εμπορίου διά ξηράς είναι η υπογραφή δύο συμφωνιών μεταξύ της ΕΕ, της Ουκρανίας και της Μολδαβίας για την ελευθέρωση των οδικών μεταφορών των ουκρανικών εμπορευμάτων προς την ΕΕ μέσω της Μολδαβίας. Οι συμφωνίες οδικών μεταφορών θα συμβάλουν στην προσπάθεια αυτή διευκολύνοντας την οδική μεταφορά εμπορευμάτων μεταξύ της ΕΕ και της Ουκρανίας και Μολδαβίας, επιτρέποντας στους μεταφορείς της Ουκρανίας, της Μολδαβίας και της ΕΕ να διέρχονται και να εκτελούν δρομολόγια μεταξύ των εδαφών τους χωρίς να χρειάζεται να παίρνουν άδειες για τις εν λόγω μεταφορές. Η συμφωνία ΕΕ-Ουκρανίας προβλέπει επίσης την αναγνώριση των ουκρανικών αδειών οδήγησης και των πιστοποιητικών επαγγελματικών προσόντων⁽¹⁾.

1.4. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει την ανάγκη για επείγουσες επενδύσεις σε υποδομές, προκειμένου να αυξηθούν οι διελύσεις των συνόρων και να καταστεί δυνατή η διεξαγωγή του εμπορίου σιδηροδρομικός. Οι επενδύσεις αυτές μπορούν να πραγματοποιηθούν μόνο με την υποστήριξη των ευρωπαϊκών ταμείων. Η στήριξη της επενδυτικής διαδικασίας, οι εγγυήσεις πληρωμών και η ασφάλιση των επιχειρηματιών που συμμετέχουν στη μεταφορά εμπορευμάτων μεταξύ της ΕΕ και της Ουκρανίας είναι απαραίτητες για την αύξηση του όγκου των μεταφορών.

(1) Supporting Ukrainian exports and improving connections to the EU: EU strengthens cooperation with Ukraine and Moldova [Υποστήριξη των ουκρανικών εξαγωγών και βελτίωση των συνδέσεων με την ΕΕ: Η ΕΕ ενισχύει τη συνεργασία με την Ουκρανία και τη Μολδαβία] (europa.eu)

1.5. Η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη στενής συνεργασίας με τους Ουκρανούς εταίρους, όχι μόνο κατά την υλοποίηση της επενδυτικής διαδικασίας και τη βελτίωση των διαδικασιών για τη μεταφορά εμπορευμάτων, αλλά και κατά την παροχή στους Ουκρανούς εργαζομένους της δυνατότητας να εργαστούν στην ΕΕ. Τούτο αφορά τόσο τους κυβερνητικούς όσο και τους κοινωνικούς εταίρους.

1.6. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι η ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προσδιορίζει με ακρίβεια τις σημαντικές επιβαρύνσεις και τις αιτίες τους στο εμπόριο μεταξύ της ΕΕ και της Ουκρανίας. Η συνεχιζόμενη ένοπλη σύρραξη στο ουκρανικό έδαφος, η οποία προκλήθηκε από την εντελώς αδικαιολόγητη εισβολή της Ρωσίας, οδήγησε σε μεγάλης κλίμακας καταστροφή των υποδομών της Ουκρανίας και στον αποκλεισμό των θαλάσσιων λιμένων της στον Εύξεινο Πόντο, με αποτέλεσμα την αποκοπή της από τον δίαυλο της για το διεθνές εμπόριο.

2. Γενικό πλαίσιο

2.1. Η παρούσα γνωμοδότηση αποτελεί απάντηση στην ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών με θέμα «Σχέδιο δράσης για τις λωρίδες αλληλεγγύης ΕΕ-Ουκρανίας με σκοπό τη διευκόλυνση των γεωργικών εξαγωγών και του διμερούς εμπορίου της Ουκρανίας με την ΕΕ»⁽²⁾ της 12ης Μαΐου 2022.

2.2. Ένα από τα βασικά εμπορεύματα που παράγονται από την Ουκρανία και εξάγονται στην ΕΕ καθώς και σε πολλές αφρικανικές και ασιατικές χώρες είναι τα τρόφιμα και, πρωτίστως, τα σιτηρά. Η Ουκρανία είναι ένας από τους μεγαλύτερους παραγωγούς τροφίμων. Ο αποκλεισμός του εξωτερικού της εμπορίου σημαίνει σημαντική μείωση της προσφοράς πολλών τροφίμων στην ΕΕ και παγκοσμίως. Η Ουκρανία και η Ρωσία μαζί παράγουν το 10 % του παγκόσμιου σίτου και αντιπροσωπεύουν το 30 % του παγκόσμιου εμπορίου σίτου.

2.3. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη δημιουργία εναλλακτικών και βελτιστοποιημένων διαδρομών εφοδιαστικής —νέων «λωρίδων αλληλεγγύης ΕΕ-Ουκρανίας»— με σκοπό τη διευκόλυνση του εμπορίου γεωργικών προϊόντων της Ουκρανίας και του διμερούς εξωτερικού εμπορίου. Οι λωρίδες θα δώσουν επίσης στην Ουκρανία πρόσβαση στις ευρωπαϊκές εμπορικές οδούς μέσω θαλάσσιων λιμένων, η οποία θα δώσει στον ανατολικό γείτονά μας τη δυνατότητα να συμμετέχει στο παγκόσμιο εμπόριο. Ωστόσο, είναι γενικά αποδεκτό ότι οι εξαγωγές μέσω ξηράς μπορούν να αντισταθμίσουν ποσό από το ένα τρίτο έως το ήμισυ μόνον των εξαγωγών που πραγματοποιεί κανονικά η Ουκρανία μέσω του Εύξεινου Πόντου. Εξάλλου, το κόστος της χερσαίας μεταφοράς στην Ευρώπη είναι πολύ υψηλότερο από τις θαλάσσιες εξαγωγές μέσω του Ευξείνου Πόντου. Επιπλέον, οι ουκρανικές εξαγωγές περιορίζονται εντός της εσωτερικής αγοράς της ΕΕ. Έτσι οι γεωργοί χάνουν ευκαιρίες ενώ δεν μπορεί να δοθεί βοήθεια σε πολλές αφρικανικές και ασιατικές χώρες με τον επείγοντως αναγκαίο επισιτιστικό εφοδιασμό.

2.4. Το άνοιγμα ενός ασφαλούς διαδρόμου σιτηρών στον Εύξεινο Πόντο μπορεί να αποτελέσει καλό νέο για τις χώρες εισαγωγής τροφίμων και για τους Ουκρανούς γεωργούς. Ωστόσο, η πραγματική δοκιμή δεν έχει γίνει ακόμη, καθώς η εμπιστοσύνη στη Ρωσία είναι χαμηλή. Επιπλέον, βρισκόμαστε σε μια περίοδο υψηλών τιμών καυσίμων και λιπασμάτων. Μεγάλο μέρος των γεωργικών εκτάσεων της Ουκρανίας ελέγχεται από τη Ρωσία ή απειλείται από τις ρωσικές επιθέσεις. Ας υποθέσουμε ότι οι γεωργοί δεν μπορούν πλέον να καλλιεργήσουν λόγω του υψηλού κόστους και της χαμηλής ασφάλειας. Στην περίπτωση αυτή, ενδέχεται να εγκαταλείψουν τη γεωργία, ασκώντας μεγαλύτερη πίεση στη διεθνή επισιτιστική ασφάλεια, αφαιρώντας παράλληλα θέσεις εργασίας από τους εργαζομένους. Υπάρχει επείγουσα ανάγκη να βρεθούν λύσεις. Δεν υπάρχει χρόνος για χάσιμο.

2.5. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η Επιτροπή ορθά προσδιορίζει τα σημεία συμφόρησης, δηλαδή τους πιο προβληματικούς τομείς που παρεμποδίζουν το εμπόριο μεταξύ της ΕΕ και της Ουκρανίας, και προτείνει διάφορα μέτρα για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που διαπιστώθηκαν.

2.6. Τα κυριότερα εμπόδια στην ανάπτυξη του εμπορίου μεταξύ της ΕΕ και της Ουκρανίας αφορούν ζητήματα υποδομών. Συνεπώς, απαιτούνται επείγοντως επενδύσεις για τη διατήρηση της λειτουργίας των σημείων διέλευσης των συνόρων και τη διευκόλυνση των σιδηροδρομικών μεταφορών μεταξύ της Ουκρανίας και των κρατών μελών της ΕΕ. Θα πρέπει να εδραιωθεί και να διευρυνθεί η συνεργασία μεταξύ των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, των κρατών μελών, της Ουκρανίας και της Μολδαβίας, που μπορεί να διαδραματίσει ενεργό ρόλο στη μεταφορά εμπορευμάτων.

(2) [COM(2022) 217 final].

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Είναι δύσκολο να εκτιμηθεί η ζημία που προκλήθηκε από την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, ιδίως επειδή δεν γνωρίζουμε πόσο θα διαρκέσει ο πόλεμος. Ωστόσο, θα πρέπει ήδη να μελετάται ο σχεδιασμός για την ανασυγκρότηση, την οικονομική ανάπτυξη και την ενσωμάτωση της Ουκρανίας στο οικονομικό οικοσύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ένα σημαντικό βήμα για την ανασυγκρότηση της Ουκρανίας ήταν η διάσκεψη του Λουγκάνο, που πραγματοποιήθηκε στις 4-5 Ιουλίου 2022. Αυτό έχει ακόμα μεγαλύτερη σημασία, καθώς οι ηγέτες της ΕΕ αποφάσισαν στις 23 Ιουνίου 2022 να χορηγήσουν στην Ουκρανία καθεστώς υποψήφιας για ένταξη χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Το σχέδιο που προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη δημιουργία «λωρίδων αλληλεγγύης» με σκοπό την αύξηση των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ουκρανίας αποτελεί ασφαλώς ένα σημαντικό βήμα προς την επίτευξη αυτού του στόχου.

3.2. Η Ουκρανία διαθέτει 18 λιμένες, από τους οποίους μπορούν να εξάγονται εμπορεύματα σε ευρωπαϊκές χώρες και άλλα μέρη του κόσμου. Σύμφωνα με πρόσφατες πληροφορίες από την Ουκρανία, 15 εξ αυτών έχουν αποκλειστεί. Μόνο τρεις λιμένες λειτουργούν: οι Reni, Izmail και Ust-Donaisk. Η Ρωσία εμπόδισε επίσης την αναχώρηση 80 σχεδόν ξένων πλοίων με τα πληρώματά τους. Ουκρανικές πηγές αναφέρουν ότι μόνο 400 000 τόνοι φορτίου έφυγαν από τους λιμένες τον Μάρτιο. Τον Μάιο, οι εξαγωγές από λιμένες ανήλθαν σε 1,3 εκατ. τόνους⁽³⁾. Ωστόσο, αυτό είναι απλώς μια σταγόνα στον ωκεανό σε σχέση με τις πραγματικές ανάγκες. Η προοπτική για αύξηση του θαλάσσιου εμπορίου έχει ενταχθεί σε μια συμφωνία βάσει της οποίας η Ρωσία θα επιτρέψει στα εμπορικά πλοία να αποπλέουν από τα ουκρανικά λιμάνια. Τα πρώτα πλοία με ουκρανικά σιτηρά έχουν ήδη αποπλεύσει από το λιμάνι της Οδησού. Πρέπει να τονιστεί ότι η συμφωνία με τη Ρωσία είναι εύθραυστη και ότι οι λιμένες θα μπορούσαν να αποκλειστούν και πάλι εντελώς ανά πάσα στιγμή⁽⁴⁾.

3.3. Εξάλλου, η Ουκρανία είναι ένας από τους μεγαλύτερους παραγωγούς τροφίμων παγκοσμίως. Το ήμισυ περίπου των παγκόσμιων εξαγωγών ηλιελαίου, το 16 % των εξαγωγών αραβοσίτου και το 10 % των εξαγωγών σίτου προέρχονται από αυτήν τη χώρα. Η Ουκρανία είναι επίσης σημαντικός παραγωγός και εξαγωγέας άλλων δημητριακών και προϊόντων διατροφής⁽⁵⁾. Οι εξαγωγές τροφίμων αποτελούν βασική πηγή εσόδων για την Ουκρανία, αποφέροντας 27,7 δισεκατ. δολάρια ΗΠΑ (USD) το 2021⁽⁶⁾. Τα γεωργικά προϊόντα της Ουκρανίας πωλούνται κυρίως στη Νοτιοανατολική Ασία, τη Μέση Ανατολή και την Αφρική. Χώρες της ΕΕ όπως η Ισπανία, οι Κάτω Χώρες και η Ιταλία συγκαταλέγονται επίσης στους μεγαλύτερους εισαγωγείς των εν λόγω εμπορευμάτων.

3.4. Πριν από την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, περίπου τα δύο τρίτα των εξαγωγών εμπορευμάτων από την Ουκρανία πραγματοποιούνταν διά θαλάσσης. Τότε, τα δημητριακά εξάγονταν σχεδόν αποκλειστικά διά θαλάσσης, και, για τα φυτικά έλαια, το ποσοστό ήταν πάνω από 90 %⁽⁷⁾. Ο αποκλεισμός των εμπορικών θαλάσσιων λιμένων στον Εύξεινο Πόντο επηρεάζει άμεσα τη διεθνή επισιτιστική ασφάλεια και την οικονομική κατάσταση σε πολλές χώρες ανά τον κόσμο. Ο περιορισμένος εφοδιασμός με τρόφιμα από την Ουκρανία αποτελεί ασφαλώς σημαντικό παράγοντα πληθωρισμού τιμών σε ολόκληρη την ΕΕ και θα συνεχίσει να είναι. Η συγκομιδή παρεμποδίστηκε από τον πόλεμο, καθώς τα ρωσικά στρατεύματα έκλεβαν καλλιέργειες στα κατεχόμενα εδάφη. Επιπλέον, ναρκοθέτησαν την περιοχή και έκαψαν καλλιεργήσιμες εκτάσεις. Υπό αυτές τις συνθήκες, η συγκομιδή της Ουκρανίας είναι πολύ μικρότερη από ό,τι τα προηγούμενα έτη. Αυτό, σε συνδυασμό με τις δυσκολίες στις εξαγωγές, θα μπορούσε να προξενήσει πείνα σε πολλές περιοχές του κόσμου. Επιπλέον, εκτιμάται ότι περί το 30 % των περιοχών παραγωγής σίτου της Ουκρανίας ελέγχονται πλέον από τη Ρωσία (Αύγουστος 2022). Η κατάσταση της παραγωγής στις κατεχόμενες περιοχές είναι ασαφής: ποιος ελέγχει αυτές τις προμήθειες και είναι ακόμη δυνατόν να φτάσουν στις παγκόσμιες αγορές; Επίσης, όταν ξέσπασε ο πόλεμος, εκτιμήθηκε ότι υπήρχαν ακόμη στην Ουκρανία 20 έως 25 εκατομμύρια τόνοι σιτηρών από τη συγκομιδή του 2021.

⁽³⁾ <https://ubn.news/russian-invaders-have-seized-and-blocked-15-ukrainian-ports/>

⁽⁴⁾ https://www.business-standard.com/article/international/ukraine-russia-sign-un-deal-to-export-grain-and-fertiliser-on-black-sea-122072201213_1.html

⁽⁵⁾ <https://www.bbc.com/news/world-europe-61583492> και <https://www.apk-inform.com/en/news/1526701>

Βλέπε επίσης: *The importance of Ukraine and the Russian Federation for global agricultural markets and the risks associated with the war in Ukraine* [Η σημασία της Ουκρανίας και της Ρωσικής Ομοσπονδίας για τις παγκόσμιες γεωργικές αγορές και οι κίνδυνοι που ενέχει ο πόλεμος στην Ουκρανία], Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών.

⁽⁶⁾ <https://www.weforum.org/agenda/2022/07/ukraine-s-food-exports-by-the-numbers/>

⁽⁷⁾ <https://www.bbc.com/news/world-europe-61583492>

3.5. Τα προβλήματα αυτά δικαιολογούν απόλυτα τις προτάσεις της Επιτροπής για τη δημιουργία «λωρίδων αλληλεγγύης». Ωστόσο, η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η πρόταση της Επιτροπής θα πρέπει να περιλαμβάνει μέτρα για την ενίσχυση της ασφάλειας των επενδύσεων, πέραν των μέτρων για την επέκταση της ικανότητας διέλευσης των συνόρων.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1. Συντονισμός των εργασιών των τελωνειακών υπηρεσιών των κρατών μελών της ΕΕ και της Ουκρανίας

4.1.1. Οι κοινοί τελωνειακοί έλεγχοι στα σύνορα της ΕΕ με την Ουκρανία δεν είναι κάτι νέο. Ένας παρόμοιος μηχανισμός χρησιμοποιήθηκε κατά τη διάρκεια του UEFA Euro 2012. Περισσότερα από ένα εκατομμύριο άτομα διέσχισαν τα σύνορα Πολωνίας-Ουκρανίας κατά τη διάρκεια του Ευρωπαϊκού Πρωταθλήματος Ποδοσφαίρου. Ωστόσο, οι ειδικές διαδικασίες την εποχή εκείνη κάλυπταν μόνο την κυκλοφορία προσώπων και όχι εμπορευμάτων. Παρ' όλα αυτά, ο συντονισμός των τελωνειακών υπηρεσιών κατέστησε δυνατή την αύξηση των δυνατοτήτων διέλευσης των συνόρων. Οι ιδιαίτερες περιστάσεις που πυροδότησε η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία δικαιολογούν, ασφαλώς, την εξέταση παρόμοιων μέτρων για την κυκλοφορία των εμπορευμάτων. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι τελωνειακοί έλεγχοι είναι αναγκαίοι στα σημεία διέλευσης των συνόρων με την Ουκρανία. Ωστόσο, συνιστούμε τη διεξαγωγή τους σε απόλυτη συνεργασία και συντονισμό σε ένα σημείο και στην ίδια χρονική στιγμή από υπαλλήλους τόσο του κράτους μέλους της ΕΕ όσο και της Ουκρανίας.

4.2. Αύξηση της χωρητικότητας των σημείων διέλευσης των συνόρων. Λύσεις οδικών μεταφορών. Έναρξη λειτουργίας νέων σημείων διέλευσης των συνόρων και λωρίδων για τον εκτελωνισμό εμπορευμάτων, ιδίως αγροδιατροφικών προϊόντων

4.2.1. Η έναρξη λειτουργίας των σημείων διέλευσης των συνόρων και η αύξηση της χωρητικότητάς τους είναι κρίσιμες για την ελεύθερη ανταλλαγή εμπορευμάτων μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ και της Ουκρανίας. Αυτή η τάση εμφανίζεται σε χώρες που συνορεύουν με την Ουκρανία και θα πρέπει να στηριχθεί και οικονομικά, μέσω επενδύσεων στις αναγκαίες υποδομές. Είναι αναγκαίο αφενός να αυξηθεί η χωρητικότητα των ήδη υφιστάμενων σημείων διέλευσης των συνόρων, π.χ. με την αύξηση του αριθμού των τελωνειακών υπαλλήλων, και αφετέρου να αρχίσουν να λειτουργούν νέα σημεία διέλευσης των συνόρων, σε μέρη όπου αυτό είναι δυνατό, ιδίως για τον εκτελωνισμό εμπορευμάτων. Αξίζει να αναφερθεί το παράδειγμα της Πολωνίας, η οποία έχει αυξήσει τη χωρητικότητα ανταλλαγής εμπορευμάτων στα σημεία διέλευσης των συνόρων Korczowa-Krakovets και Dorohusk-Yahodyn. Χάρη στην επέκταση και τη χρήση των υφιστάμενων υποδομών, η Πολωνία, σε σύντομο χρονικό διάστημα, έχει μειώσει τους χρόνους αναμονής για τον εκτελωνισμό εμπορευμάτων σε άλλα σημεία διέλευσης των συνόρων.

4.2.2. Αξίζει να σημειωθεί ότι υπάρχει η δυνατότητα χρήσης θαλάσσιων λιμένων όχι μόνο στην Πολωνία αλλά και στις χώρες της Βαλτικής για το εμπόριο σιτηρών της Ουκρανίας. Είναι αναγκαίο να χρησιμοποιηθεί αποτελεσματικά το σιδηροδρομικό δίκτυο στην Πολωνία και να επιτραπεί στις ουκρανικές αρχές και επιχειρήσεις να χρησιμοποιούν λιμένες στην Πολωνία, τη Λιθουανία, τη Λετονία και την Εσθονία. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι σημαντική ποσότητα ουκρανικών σιτηρών αποθηκεύεται σε αποθήκες στα πολωνοουκρανικά σύνορα. Αυτό σημαίνει ότι εξακολουθούν να υπάρχουν εμπόδια στην εμπορική εφοδιαστική που πρέπει να εξαλειφθούν.

4.2.3. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η Επιτροπή προτείνει επίσης την έναρξη διαπραγματεύσεων για τη σύναψη συμφωνίας μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και Ουκρανίας σχετικά με τις οδικές εμπορευματικές μεταφορές. Μετά την αρχική περίοδο ισχύος της, θα μπορούσε να παραμείνει σε ισχύ για όσο διάστημα εξακολουθούν να υφίστανται οι σοβαρές επιπτώσεις της στρατιωτικής επίθεσης της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας στις υποδομές και τις δραστηριότητες στον τομέα των μεταφορών. Ωστόσο, θα πρέπει να τονιστεί ότι το ουκρανικό και το ευρωπαϊκό επιχειρηματικό περιβάλλον διαφέρουν σημαντικά. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό κάθε συμφωνία μεταξύ ΕΕ και Ουκρανίας να περιλαμβάνει χάρτη πορείας για κανονιστικές αλλαγές στην Ουκρανία, ώστε οι εγχώριοι κανονισμοί να συγκλίνουν με τα ευρωπαϊκά πρότυπα, συμπεριλαμβανομένης της δέσμης μέτρων για την κινητικότητα. Διαφορετικά, οι ουκρανικές εταιρείες μεταφορών ενδέχεται να αποκτήσουν σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα έναντι των αντίστοιχων ευρωπαϊκών, με αποτέλεσμα σοβαρές οικονομικές επιπτώσεις για τον ευρωπαϊκό κλάδο μεταφορών.

4.2.4. Στη δράση 4, η Επιτροπή ζητεί οι αποστολές εξαγωγών γεωργικών προϊόντων της Ουκρανίας να διοχετευθούν κατά προτεραιότητα προς τους εμπορευματικούς διαδρόμους με τη βέλτιστη διαθέσιμη μεταφορική ικανότητα. Αυτό είναι σημαντικό από διοικητική άποψη. Ωστόσο, θα πρέπει να τονιστεί ότι, χωρίς πρόσθετα οικονομικά κίνητρα και επαρκή ασφάλιση, οι ιδιωτικοί μεταφορείς ενδέχεται να μην είναι πρόθυμοι να αναλάβουν κινδύνους που συνδέονται με τη μεταφορά γεωργικών προϊόντων. Οι ιδιωτικές εταιρείες θα τηρήσουν την αρχή της μεγιστοποίησης του κέρδους και της ελαχιστοποίησης του κινδύνου και ενδέχεται να επιλέξουν άλλα εμπορεύματα ή εντελώς διαφορετικές πορείες δράσης αντί της μεταφοράς γεωργικών προϊόντων από την Ουκρανία.

4.2.5. Η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι η Επιτροπή ορθά επισημαίνει την ανάγκη άρσης των πολυάριθμων φραγμών ώστε οι Ουκρανοί οδηγοί να εργάζονται εντός ΕΕ. Θα πρέπει να αναληφθεί κοινή δράση με τους Ουκρανούς εταίρους ώστε να επιτραπεί στους Ουκρανούς να εργάζονται σε ευρωπαϊκές εταιρείες μεταφορών και να διασχίζουν ελεύθερα τα σύνορα. Εξάλλου, οι ευρωπαϊκές εταιρείες μεταφορών που δραστηριοποιούνται στην περιοχή αντιμετωπίζουν σημαντική έλλειψη εργαζομένων. Πολλοί Ουκρανοί πολίτες εργάζονταν σε χώρες της ΕΕ πριν από τον πόλεμο, αλλά αναγκάστηκαν να επιστρέψουν στην πατρίδα τους μετά το ξέσπασμα του πολέμου. Επί του παρόντος, δεν είναι σε θέση να εγκαταλείψουν την Ουκρανία και να εργαστούν στην ΕΕ, γεγονός που έχει αντίκτυπο στην κατάσταση των ευρωπαϊκών εταιρειών.

4.3. Σιδηροδρομικές συνδέσεις μεταξύ ΕΕ και Ουκρανίας

4.3.1. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ορθά διαπιστώνει προβλήματα στον τομέα των σιδηροδρομικών εμπορευματικών μεταφορών. Το εύρος σιδηροτροχιάς που χρησιμοποιείται στην ΕΕ είναι 1 435 mm, ενώ στην Ουκρανία είναι 1 520 mm. Αυτό καθιστά αδύνατο για τις ευρωπαϊκές εμπορευματικές αμαξοστοιχίες να κινούνται πάνω στις ουκρανικές γραμμές και αντίστροφα. Ωστόσο, η Επιτροπή επισημαίνει την πρακτική της αλλαγής των φορέων φορταμαξών, η οποία ενδέχεται να μην αρκεί σε όλες τις περιπτώσεις. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι ουκρανικές φορτάμαξες έχουν μερικές φορές μεγαλύτερο πλάτος από εκείνες που χρησιμοποιούνται στην Ευρώπη, γεγονός που ενδέχεται να τις εμποδίσει να κινούνται πάνω στις ευρωπαϊκές γραμμές.

4.3.2. Στη δράση 5, η Επιτροπή δεσμεύεται ότι θα συνεργαστεί με τα κράτη μέλη και τη βιομηχανία για τον προσδιορισμό των βασικών κέντρων μεταφόρτωσης/αλλαγής τροχιάς στα σύνορα ΕΕ-Ουκρανίας και πέραν αυτών, προκειμένου να καθοριστούν οι όγκοι που θα μπορούσαν να μεταφορτώνονται σε καθημερινή βάση, για μεταφορά χύδην και μέσω εμπορευματοκιβωτίων. Θα πρέπει να επισημανθεί ότι η βοήθεια της ΕΕ για τον συντονισμό θα πρέπει να μην περιοριστεί στη μεταφορά αλλά να καλύψει και τη διαμεταφορά εμπορευμάτων. Οι ουκρανικές εταιρείες αντιμετωπίζουν επί του παρόντος μεγάλες δυσκολίες στη δημιουργία νέων εφοδιαστικών αλυσίδων (κρατήσεις συνοριακών τερματικών σταθμών και οργάνωση των σιδηροδρομικών εμπορευματικών μεταφορών, κρατήσεις τερματικών σταθμών στους λιμένες, συμβάσεις με ναυτιλιακές εταιρείες). Συχνά παραδίδουν σιτηρά μόνο στα σύνορα, γεγονός που δημιουργεί σημεία συμφόρησης. Το πρόβλημα θα μπορούσε να επιλυθεί με μεγάλης κλίμακας εκδηλώσεις και μηχανισμούς ανάπτυξης επαφών (και στο διαδίκτυο), όπως σύνδεση των Ουκρανών εξαγωγέων με ευρωπαϊκές εταιρείες διαμεταφοράς εμπορευμάτων, εταιρείες εφοδιαστικής κ.λπ.

4.3.3. Η δημιουργία λωρίδων αλληλεγγύης απαιτεί αρκετές επενδύσεις σε υποδομές, ιδίως στους σιδηροδρόμους. Αξιοσημείωτο παράδειγμα αποτελεί η επέκταση της ευρωπαϊκής σιδηροδρομικής υποδομής εντός του προτεινόμενου διαδρόμου Πολωνίας-Ουκρανίας-Ρουμανίας, στη γραμμή Gdańsk-Lublin/Przemysł-Lviv-Chernivtsi-Suceava-Constanța. Το έργο θα μπορούσε να αποτελέσει ανατολικό κλάδο του νέου διαδρόμου ΔΕΔ-Μ Βαλτικής-Εύξεινου Πόντου-Αιγαίου, ο οποίος συζητείται στο πλαίσιο της συγκυριακής αναθεώρησης του δικτύου ΔΕΔ-Μ. Μόλις πραγματοποιηθούν οι αναγκαίες επενδύσεις στην Πολωνία, όπως ο συγκοινωνιακός κόμβος αλληλεγγύης και η προσαρμογή των σιδηροτροχιών υψηλής ταχύτητας στις εμπορευματικές μεταφορές, αυτή θα είναι πιθανότατα η ταχύτερη διαδρομή για τη μεταφορά εμπορευμάτων από την Ουκρανία στους θαλάσσιους λιμένες της Βαλτικής. Η πραγματοποίηση επενδύσεων για τους σιδηροδρόμους στο πλαίσιο του δικτύου ΔΕΔ-Μ θα επιτρέψει στη Μολδαβία να συνδεθεί καλύτερα με την ΕΕ και να ανοίξει περισσότερες διαδρομές εμπορευματικών μεταφορών προς την Οδησό και το Κισινάου.

4.4. Χρηματοδοτική στήριξη και μείωση των κινδύνων για τους επιχειρηματίες

4.4.1. Η ανοικοδόμηση της Ουκρανίας απαιτεί σημαντικότερες επενδύσεις. Σημαντικό μέρος των υποδομών και της γεωργίας της χώρας έχει καταστραφεί από τη στρατιωτική δράση. Οι επενδύσεις αυτές απαιτούν πηγές χρηματοδότησης και εγγυήσεις πληρωμής για την παροχή βεβαιότητας σε περιπτώσεις στις οποίες ο επενδυτής δεν είναι σε θέση να πληρώσει τον ανάδοχο. Συνεπώς, πρέπει να προβλεφθούν ευρωπαϊκοί πόροι για τη στήριξη των επιχειρηματιών που πραγματοποιούν επενδύσεις στην Ουκρανία. Με το υψηλό κόστος καυσίμων, λιπασμάτων και ασφάλισης, πολλοί γεωργοί δεν θα αναλάβουν τον κίνδυνο επενδύσεων. Πολλές γεωργικές εκμεταλλεύσεις στις κατεχόμενες περιοχές θα παραμείνουν εγκαταλελειμμένες, πράγμα που σημαίνει ότι δεν θα υπάρχει απασχόληση για τον πληθυσμό ούτε παραγωγή τροφίμων.

4.4.2. Η Επιτροπή ορθά επισημαίνει ότι οι ιδιοκτήτες φορταμαξών της ΕΕ είναι απρόθυμοι να στείλουν το τροχαίο υλικό και τα οχήματά τους στην Ουκρανία. Η απάντηση της Ουκρανίας στις ανησυχίες αυτές είναι ένα κυβερνητικό διάταγμα με το οποίο η Ουκρανία ανέλαβε την υποχρέωση να καλύπτει το κόστος που προκύπτει από την απώλεια φορταμαξών ή φορτηγίδων. Ωστόσο, το διάταγμα δεν αντισταθμίζει τους ασφαλιστικούς κινδύνους και δεν ισχύει για τις οδικές μεταφορές. Το ευρωπαϊκό τροχαίο υλικό εισέρχεται ήδη μερικώς στην Ουκρανία, αλλά σε περιορισμένο ακόμη αριθμό. Είναι λογική η στήριξη της ΕΕ, σε συνεργασία με την Ουκρανία, και η διάθεση ειδικών πόρων στο μέσο αυτό. Ο κίνδυνος που σχετίζεται με τις στρατιωτικές δραστηριότητες στο έδαφος της Ουκρανίας επηρεάζει σημαντικά την προθυμία των επιχειρήσεων (και στον τομέα των οδικών μεταφορών) να δραστηριοποιηθούν στις συναλλαγές μεταξύ ΕΕ και Ουκρανίας που αφορούν τα εμπορεύματα.

4.4.3. Η Επιτροπή αναφέρεται σε διάφορα σημεία στην ανάγκη για σημαντικές επενδύσεις, π.χ. στην κατασκευή σιδηροδρομικών συνδέσεων, σε υποδομές μεταφόρτωσης εμπορευμάτων ή σε υποδομές αποθήκευσης. Πρέπει να σημειωθεί ότι η βασική πρόκληση για τις ιδιωτικές επενδύσεις σε υποδομές σιτηρών (τερματικοί σταθμοί, ανυψωτήρες, αγορές φορταμαζών και τροχαίου υλικού, ανάπτυξη προβλητών κ.λπ.) είναι η αβεβαιότητα κατά τη διάρκεια του πολέμου και, ως εκ τούτου, ο κίνδυνος υπερεπενδύσεων. Δεδομένων των παγκόσμιων διαστάσεων του προβλήματος, είναι εύλογες οι εκκλήσεις για στήριξη από τα κράτη και τους διεθνείς οργανισμούς με σκοπό τη δημιουργία χρηματοδοτικών μέσων για την κάλυψη του κινδύνου των σημαντικών επενδύσεων σε υποδομές μεταφορών και αποθήκευσης σιτηρών για τις ιδιωτικές εταιρείες. Στους πιθανούς ενδιαφερόμενους φορείς περιλαμβάνονται η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων ή άλλες αναπτυξιακές τράπεζες των χωρών της περιοχής.

Βρυξέλλες, 26 Οκτωβρίου 2022.

Η Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Christa SCHWENG

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Η ακόλουθη τροπολογία, η οποία έλαβε τουλάχιστον το ένα τέταρτο των έγκυρων ψήφων, απορρίφθηκε κατά τη διάρκεια των συζητήσεων:

ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΑ

Υποβάλλεται από τον/την:

CAÑO AGUILAR Isabel

HAJNOŠ Miroslav

QUAREZ Christophe

SZYMAŃSKI Mateusz

TEN/781 — Λοφίδες αλληλεγγύης ΕΕ-Ουκρανίας

Σημείο 4.5

Μετά το σημείο 4.4.3, να προστεθεί νέο σημείο:

Γνωμοδότηση τμήματος	Τροπολογία
	<p>4.5. Η προστασία των δικαιωμάτων των εργαζομένων στον νέο Εργατικό Κώδικα</p> <p>Το ουκρανικό κοινοβούλιο εγκατέλειψε πρόσφατα την πάγια αρχή της διαβούλευσης των συνδικαλιστικών και εργοδοτικών ενώσεων σχετικά με πολιτικές που σχετίζονται με αλλαγές στην εργατική νομοθεσία. Ως αποτέλεσμα, το ουκρανικό κοινοβούλιο υπερψήφισε τον νόμο 2434 ΙΧ, που τέθηκε σε ισχύ τον Αύγουστο του 2022, και ο οποίος εισάγει διακρίσεις σε βάρος των εργαζομένων σε επιχειρήσεις με κάτω από 250 υπαλλήλους και με μισθούς που υπερβαίνουν το οκταπλάσιο του κατώτατου μισθού επιτρέποντας στον εργοδότη τους να προτείνει την υπογραφή ατομικών συμβάσεων εργασίας οι οποίες, εάν γίνουν αποδεκτές, ενδέχεται να επιβάλλουν στους εν λόγω εργαζομένους επιπρόσθετες ευθύνες και υποχρεώσεις που δεν προβλέπονται από την εργατική νομοθεσία ή τις συλλογικές συμβάσεις. Ο νόμος εγκρίθηκε ως στρατιωτικός νόμος, ωστόσο συνιστά εμφανώς μέρος ευρύτερης ατζέντας απορρύθμισης και περιστολής των δικαιωμάτων των εργαζομένων. Η έγκρισή του και η εισαγωγή των διατάξεών του στη νέα εργατική νομοθεσία εν καιρώ ειρήνης θα ήταν αντίθετη με το κοινοτικό κεκτημένο, συμπεριλαμβανομένης της ελευθερίας παροχής υπηρεσιών, των συνθηκών εργασίας και διαβίωσης των εργαζομένων, των όρων βιώσιμης απασχόλησης και της αρχής της μη διακριτικής μεταχείρισης, αλλά και με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την κύρωση Συμβάσεων της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας και του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων αναφορικά με την ασφαλή και ευπροσάρμοστη απασχόληση, τους ικανούς κατώτατους μισθούς και το ελάχιστο εισόδημα.</p>

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας για την τροπολογία:

Ψήφοι υπέρ: 81

Ψήφοι κατά: 97

Αποχές: 17